

חינוך בפרשה - לך לך

זהירות - בחירות לפניך!

ניצבים, אנו ובנינו, במערכת בחירות. אמנם, בוגרים יראי ה' ממעטים לעסוק בזה, אלא ממלאים אחר הוראת רבותיהם בקלפי, כפי שהתבטאו זה מכבר 'ליראי השם אין זכות בחירה כי אם זכות הצבעה'. עם זאת, עלינו לגלות אחריות ולשמר את מוסר ילדינו ותלמידינו, תשב"ר ובחורים צעירים, אשר מסתחררים ומתבלבלים.

הרי מחנכים לאהבה ואחוה שלום ורעות, ללא פירוד לבבות ומחלוקת. ומה קורה בבחירות? רואים הם גדולי ישראל משני עברי המתרס, ברשימות נפרדות. מה מסבירים לילדים? ישנם חסרי דעת שמצאו 'פתרון פשוט': אומרים שהרבנים שתומכים ברשימה אחרת, בכלל אינם גדולים! בכך חומקים מחובת ההסברה והחינוך. נער שומע שמי שלא 'איתנו' הוא עם-הארץ וכדו'. "גדול פלוני חתם? - 'ומי החליט שהוא גדול?". גישה זו הזיקה, וממשיכה להרוס. השומע כי רב נערץ על אלפים הוא 'כלום', לומד לומר כך אף לנוחיותו ולהנאתו.

עלינו להאמין, וכך לחנך, כי המושג 'שלום' נתון בידי גדולי ישראל, הם מורים לנו מתי מתאחדים, ואף מתי יש להיפרד. להם דעת-תורה לקבוע מהי 'מחלוקת לשם שמים', ואף שנראית כפירוד - סופו להתקיים ולהביא שלום אמיתי. עמי-הארץ פועלים לפי שקולים אישיים, נגועים בעניינים זרים, ולכן מתחת ידם יוצא רוע. אי' בשם מרנא החתם סופר כי 'שלום רב' בגמטרי' מחלוקת! כאשר שְׁלוֹם רַב מסור לְאַהֲבֵי תוֹרָתָךְ, תלמידי חכמים, שבדעתם הזכה שקלו וקבעו כי כעת 'השלום רב' יגיע ע"י 'מחלוקת', לאלה מובטח: וְאֵין לָמוּ מְכָשׁוּל!

בפרשתנו פונה אברהם אבינו ללוט הפְּרָד נָא מֵעָלַי. ומדוע יוזם מחלוקת בין 'אנשים אחים'. דרש רבינו 'בעל הטורים' שסופי תיבות ו'יִסַּע לוֹט מִקְדָּם ו'יִפְרָדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו' - שְׁלוֹם, כשצדיק המציע פירוד כוונתו שלום. אין עדיפות מוחלטת לשלום, שהרי עשו הרשע הציע אחוה ליעקב נִסְעָה וְנִלְכָּה וְאִלְכָּה לְנִגְדָּךְ, ויעקב סרב! עוד מצא 'בעל הטורים' כי עשו בגמטרי' שְׁלוֹם! צדיק ידע מתי לקרב ואף מתי להרחיק. אברהם אמר אִם הִשְׁמָאֵל וְאִימָנָה וְאִם הִימִין וְאִשְׁמָאֵלָה - "אפי' אם אומר לך על ימין שהוא שמאל או על שמאל שהוא ימין!"

לזיהוי אֲמָתוֹת 'מחלוקת לשם שמים' בודקים את ההתנהגות מֵעֶבֶר לְנִקּוּדַת הוֹיכּוּחַ. אי' במשנה (יבמות פ"א מ"ד) "בית שמאי מתירין הַצְרוֹת לֵאחֵים, וּב"ה אוסרים. חלצו, ב"ש פוסלין מן הכהונה, וּב"ה מכשירים. נתייבמו, ב"ש מכשירים, וּב"ה פוסלין. אע"פ שְׁאַלּוּ אוסרין ואלו מתירין, אלו פוסלין ואלו מכשירין, לא נמנעו ב"ש מִלְשֹׂא נשים מב"ה, ולא ב"ה מב"ש". נשארו חברים! אברהם קם להצלת לוט! לא שנאה ולא שמחה לאיד!

עשיר מוקיר רבנן חיפש חתן מופלג לבתו. הוצע לו בחור בר-אוריין, אך לבחור דרישה: בהיותו עמל בתורה יומם וליל, זקוק הוא לגוף בריא. הוא מבקש התחייבות שבכל יום תוגש לו ארוחה בשרית מלאה. העשיר, שבשר איכותי מצוי בביתו, התחייב בשמחה. כעבור זמן הגיעה בת נוספת לפרקה. מצאו בחור ראוי, והציב אף הוא דרישה: הוא זקוק לתלמודו לתנאים הולמים. בהיותו מתנזר מאכילת בשר בימות החול, הינו דורש ארוחות חלביות משובחות, חֲמָאֵת בָּקָר וְחֲלֵב צֹאן. העשיר בסכים. אך היות והחתן הראשון אוכל סעודה בשרית, והשני חלבית, העמיד העשיר בטרקלינו שני שולחנות, זה לצד זה, עליהם יאכלו החתנים, בנפרד, את ארוחותיהם, כנקבע בהלכות בשר בחלב.

לימים התהפך הגלגל והעשיר ירד מנכסיו. אין עוד כסף לנתחי בשר שמנים ולגבינות משובחות. החתנים מקבלים מאכלי ירק בלבד. הבינו שני תלמידי החכמים שיש להסתדר עם המצב החדש שנכפה על המשפחה. לאחר כמה ימים פונה איש אל אחיו: "בעבר, אכלת אתה חלבי, ואני אכלתי בשרי. ישבנו, עפ"י הלכה, בשולחנות נפרדים. אך כעת, לא לי בשר ולא לך חלב. שנינו אוכלים אותו הירק, ומדוע נמשיך לשבת בנפרד? הבה נתאחד ונשב באותו השלחן!" ... כשצדיקי הדור, לבדם, ה'מלצרים' בסעודתנו, נקבל הגשתם, בין אם קבעו שלחן אחד ובין בִּשְׁנַיִם. והאמת והשלום אהבו!

מעשה זה שגור היה בפי רבינו הפני מנחם בשם אביו רבינו האמרי אמת. האב והבן עסקו גם בענייני ציבור, וחינכו ל'פוליטיקה נקייה', כי את לכלוך הבחירות קשה לנקות, ונזקי ה'לשם שמים' המְעִשָּׂה פוגעים בחינוך הדור הצעיר שעוד לוקח ללב עסק הבחירות. עתיד בנינו בידינו. יש לנו השפעה רבה על 'בחירות נצח'...

בברכת 'ואין למו מכשול'

יחיאל מיכל מונדרוביץ'

להערות והזמנת הרצאות 123ymm@gmail.com